

Jan Charytański

"Geistige Gesundheit und religiöses Leben : ein Beitrag zur pastoralen Psychotheraphie", Han Fortmann, z holenderskiego tłum. Nikolaus Greitemann, Wien-Freiburg-Basel 1968 : [recenzja]

Collectanea Theologica 39/4, 199-200

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

chowości może być ponadto przedmiotem czytania duchownego czy medytacji. Dzięki niej lepiej dostrzegamy historyczny wymiar naszej wiary, obecność Boga w świecie, jego plan przenikający życie całej ludzkości.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

HAN FORTMANN, *Geistige Gesundheit und religiöses Leben, Ein Beitrag zur pastoralen Psychotherapie*, tłumaczył z holenderskiego Nikolaus Greitemann, Wien—Freiburg—Basel 1968, Herder, s. 124.

Pozycja niniejsza stanowi łączne wydanie w języku niemieckim kilku prac napisanych i wydanych w języku holenderskim przez Hana Fortmanna, profesora psychologii i kultury na uniwersytecie w Nijmegen. Co prawda autor przerabiał nieco uprzednie wydania, niemniej czytelnik napotyka na powtarzające się zagadnienia. Na ostatniej stronie znajduje się wykaz publikacji holenderskich, które zostały wykorzystane w tym tłumaczeniu.

Autor uznaje i podkreśla bardzo mocno obiektywną wartość duszpasterstwa katolickiego, tkwiącą w głoszeniu słowa i życiu sakramentalnym. Zastanawia się jednak, czy na skutek tej właśnie wartości obiektywnej w duszpasterstwie nie kryje się niebezpieczeństwo nieuwzględniania uwarunkowań indywidualnych w przyjmowaniu i zbawieniu obiektywnego. Uderza go tożsamość terminologii psychoterapeutycznej odnośnie do zdrowia psychicznego i terminologii biblijnej, określającej zbawienie: wolność, integracja, wewnętrzna jedność. Psychoterapia nie pokrywa się jednak ze zbawieniem. Dokonuje się w zupełnie innej płaszczyźnie. Niemniej jest ona pewnym przygotowaniem tamtego dzieła, a nawet można powiedzieć, że dokonuje się jednocześnie. Pismo święte mówiąc o zbawieniu podkreśla jego reperkusje ludzkie. Z tego właśnie ludzkiego, indywidualnego punktu widzenia rozpatruje autor zagadnienie prawdy o grzechu śmiertelnym, piekle, szatanie zarówno w odniesieniu do dzieci, jak i ludzi dorosłych. Jego zdaniem do przyjęcia tych prawd potrzeba uprzedniej dojrzałości psychicznej, przeżycia rzeczywistego problemu walki zła z dobrem, a jednocześnie należy prawdy te ukazywać w kontekście nadziei chrześcijańskiej i dzieła zbawienia. Inaczej budzą one jedynie lęk i mogą prowadzić nawet do neuroz.

Zarówno Objawienie, jak i psychoterapia stwierdzają brak wewnętrznej harmonii w człowieku. Odpowiedzią jednak nie może być „rzeczowo” przedstawiana łaska, ale rzeczywistość nadprzyrodzona miłości Boga wobec człowieka. Najgłębszą bowiem potrzebą człowieka jest „być kochanym”. Ta właśnie rzeczywistość nadprzyrodzona miłości Bożej powinna stać się widoczna w podejściu duszpasterskim, w przyjęciu człowieka takim, jakim jest i w nawiązaniu z nim prawdziwie ludzkiego dialogu. Nasze słowo jest ciągle zbyt autorytatywne, zbyt podkreśla obowiązki i nakazy czy zakazy, a za mało ukazuje prawdę odwiecznej miłości Boga. Na tej drodze również mogą się rodzić schorzenia psychiczne.

Zdaniem autora duszpasterze za mało są przygotowani do pełnienia tej misji. Wykształcenie ich koncentruje się wokół rzeczywistości obiektywnej, a zbyt mało uwzględnia znajomość konkretnego człowieka i jego uwarunkowań. Duszpasterz nie powinien być psychoterapeutą, niemniej przygotowanie do spotkania z indywidualnym człowiekiem jest warunkiem skuteczności jego pracy. Oczywiście, nie wystarczy tu działanie samych kapłanów. Należałoby pomyśleć o żywszym wciągnięciu laików posiadających odpowiednie przygotowanie i wykształcenie.

Jak widzimy więc, książka Hana Fortmanna nie jest zbiorem kon-

kretnych wskazań odnośnie podchodzenia do różnego typu schorzeń psychicznych. Jest ona raczej analizą współczesnej sytuacji w duszpasterstwie Kościoła; jest podjęciem dyskusji nad niedostrzeganymi zagadnieniami. Autor stawia również pytanie, czy w rozgorzałej obecnie dyskusji na temat reformy w Kościele nie odnajdujemy zarówno u obrońców tradycji, jak i u głosicieli reformy nie tylko umiłowania prawdy, ale również neurotyczne lęki.

Specyficzną wartość tej pozycji stanowią bardzo liczne i wnikliwe analizy ujęć wzajemnego stosunku religii i zdrowia psychicznego przez współczesne kierunki psychologiczne i filozoficzne, również niechrześcijańskie. Ogromnie instruktywna jest bogata literatura wykorzystana i cytowana przez autora. Choć nie zawsze analizy i twierdzenia autora są całkowicie przekonujące, książka ta może być wielką pomocą dla profesorów teologii duszpasterskiej, a również dla duszpasterzy pragnących odnaleźć drogę do tych, którzy najbardziej potrzebują pomocy i wobec których możemy zaciągnąć prawdziwy dług zwiększając ich wewnętrzne konflikty.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa